

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad caricularum partium proposita promovenda, id equidem Probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük S. III. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, esütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István t. l.**
Egyes számok kaphatok: a Johánytőzsdékben.

Földtehermentesítés.

Figyelmet érdemlő értekezlet volt szept. hó első napjaiban a földművelésügyi miniszteriumban, hol a földtehermentesítés ügye került szóba. Ezen tanácskozásán arról tárgyaltak, hogyan lehetne az adósságba merült gazdákon segíteni és a megterhelt földbirtokokat az adósságoktól felszabadítani.

Midőn ezen tárgyalásról hallottunk, önkénytelenül is az a gondolat támadt bennünk, hogy bizonyos nagy arányoldala is van a sokat hangoztatott gazdasági fejlődésnek. Alig múlt el ötven esztendeje annak, hogy hazánkban a jobbágyság felszabadult és a nemzet zöme, a gazdaosztály önálló földbirtokhoz jutott. Ötven év után ismét ott áll, hogy újból a felszabadításról kell gondoskodni. A földbirtokok ugyanis annyira nyögnek az adósság és egyéb terhek alatt, hogy jórészen erre kell a föld jövedelmét fordítani.

Nem foglalkozunk most ezen bajnak okaival: a börze visszaélései a gabona árak lenyomásával, a kapzsiságon alapuló hitelek, gabona uzsora, rendszertelen gazdálkodás, egyéni hibák, minő pl. a fényűzés, pazarlás, mind közreműködtek a földbirtok eladósodásán. Most csak azon kísérletekkel

akarunk foglalkozni, melyek a föld tehermentesítése érdekében tervbe vannak véve.

A fentemlített értekezleten az Országos Központi Hitelszövetkezet képviselője a Kishirtokosok Országos Földhitelintézetével egyértelműleg azt a kijelentést tette, hogy ezen intézetek hajlandók 50 év alatt törlesztendő 5% kölcsönöket folyósítani és a meglevőket konvertálni.

Erre azt jegyezzük meg, hogy ilyen feltételek alatt már akárhány vidéki takarékpénztár is folyósít kölcsönöket, s akárhány vidéki pénzügyintézet legalább is oly olesón adja kölcsönét, ahogy a nevezett budapesti pénzügyintézet azt nyújtani hajlandók. Nagyon is olyan színhen tűnik fel ez az egész terv, mintha azon pénzügyintézetek, melyeknek elnöki és igazgatói székeiben kormányfőiről van szó, a kormány támogatásával óhajtanak élénkebb pénzforgalmat csinálni.

A kormányknak az a szándéka is, hogy ötven millió korona olesó kölcsön folyósít - csak igen gyöngye segítségnak mondható. Ahol a baj már olyan nagy, ekkora összeg kezdetnek is kevés. Sokkal életrevalóbb már azon eszme, hogy a kormány olesóbbá tehesse a kölcsönöket, ha törvényhozási úton beszüntetik a kölcsönö-

ket annyira megdrágító bélyegköltéseket. Ez már komoly lépés volna az olesó hitel elnyerésére.

Ezen kérdésről szólva nem mellőzheljük a román takarékpénztárak működését. A magyarországi román takarékpénztárak nemrégiben szövetségre léptek egymással körülbelül 150-en. Ha ezek működését tekintjük, be kell ismernünk, hogy nagyon sokat tettek a román nép gazdasági fellendítésére: minék szomorú eredménye, hogy Erdélyben sokkal erősebb a román gazdasági osztály, mint a magyar. Magyar takarékpénztárainknak is most az lesz a feladatuk, hogy ne csupán az osztalék növelésére szorítkozzanak, hanem iparkodjanak a nemzeti eszme szolgálatába állani és jótékonyan hatni a gazdasági válság megoldására.

Ezt a kölcsönök olesósága mellett még másképen is el lehet érni. Így például több takarékpénztár már kísérletet tett a parcellázásokkal. Ily módon lehet a gazdaosztályt előnyösen a földhöz segíteni. Ugyis arról panaszkodnak mindíg a takarékpénztárak, hogy nem tudják a pénzt elhelyezni. Azért nem fölösleges már arról is gondolkodni, hogy a takarékpénztárak a kölcsönügyletek mellett egyéb vállalatokban is tevékenyebb részt vegye-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Utazás az éjféli nap országában.

Kjöbnhavn. (Köpenhága.)

Majdnem három heti barangolás után, mely idő alatt, körülbelül 7000 kilométernyi úton a sarkától a homlokáig s vissza, keresztül-kasul jártuk a Skandináv félszigetet, elkövetkezett a bucsu órája. Igaz lélekkel mondtam, hogy nem minden fájdalom nélkül érkezett el. Ha az ember lelke megakad a szép emlékekkel, a kellemetlenségek gondolatai csakhamar kiszorítanak a szívből. Szinte hihetetlen könnyűséggel felejtettük el az utazás bajait s csak a megdráguló, a bajos, a feledhetetlen képek rajzoltak lelki világunkban. Mikor a végállomásnál Helsingborgnál hajóra tolták a vonatunkat s mi visszameztünk déli Svédország hegyekkel, tavakkal ékesített földjére, mintha valami belemarkolt volna a szívrünkbe, valami gyöngédséget, fájó szeretetet éreztünk, a mi elérzékenyített:

— Isten veled svédék, norvégok szépséges hazája. Hálával és szeretettel örizzük emlékedet azért a sok szépért, melyet élénk tárfal s szeretettünk, melyet magadnak meghódítottál, visszahoz még hozzád bennünket, ha Isten is úgy akarja.

Azt hiszem, társaságunk fele ilyenforma érzelmekkel és igéretekkel búcsúzott a szép svéd földről. Az érzelmek kiegészítéseként pedig ott szerepelt az a hó óhajtas, hogy a filoxera kegyelmezzen az apró penzünknek.

Helsingborgból Helsingörcig alig egy óráig tartó vízi úton értünk el. A tenger barátságos

volt s csak meg sem kísérelte nyugabunkat haborgatásat.

Ha régi emlékeim között kutattam, a melyek Daniát juttatták eszembe, rendszeren valami regényes, fantasztikus kép merült fel a lelkemben. A középkorból visszamaradt lovagvárak képei kísértek, melyek körül harcvagyó dalnok serege vívott a dícsőségért. A tengeri háborúk borzalmai elevenedtek meg, a melyek kezdetében három negy ország har küzdöttek a hatalomért, országuk birtokaért. Az első benyomás igazolta a régi emlékeket. Helsingörc kikötője mellett egy hatalmas büszke vár, Kronborg emelkedik. Rézfel fedett tornyait zöld patinával mutatta be az idő. Apró ablakából valami komor büszkeség tekintet lenk, a békés utazókra, a kiknek csak egy fegyver áll a rendelkezésükre, a tudomány szellemi fejezete.

Megesodattuk a múlt dícsőségét, de nem sok idő jutott az emlékedésre, mert egy sokkal prózaibb dolog fenyegetett nagy sürgetve: a vasolás. Ezen a retortán most már negyedszer kellett keresztülestíznunk. Feltett tárgyainkat cí-rejve, becsültesen szüntességgel mutattuk elő esomagjaink tartalmát:

Passirt! Mehet szólt a nagyhatalmi financ s mi baj nélkül siettünk a vonatra. Itt már teljesen új kép tárult élénk. A hegyekkel mintha elvágták volna. Sik lapály mindenféle fölékesítve szöbbszöbbs erdőségek sűrű zöldjével, majd pedig a villák hossza sora következett. Egy egész nagy város a tengerparton, virágerdőtől és laktól körülveve.

Ez volt a bevezetés.

Stockholm, Christiania és Göteborg után azt hittük, hogy a szép városok elfogytak már.

A tapasztalat azonban azt mutatta, hogy Kjöbnhavn méltán versenyez az előbbiekkal. Mint azok, ez is a tenger partján épült. Csatornák hálózáka körül, melyeken élnek kereskedelmi forgalmat bonyolítanak le. Terei, utcái, szöbbszöbbs palotái és középületei Európa bármely nagy városának díszere vállaltatnak. Akár Berlin, vagy Dresden, vagy Budapest utcáin járnak.

Szállodánk a Hotel Central a város közepén, a legélénkebb forgalmi ponton emelkedett, szemben a Tivollival, Kjöbnhavn legszebb mulatóhelyével. Mellette a színház, pár száz lépésnyire a nagyszerű új városház, a gyptoteca stb. emelkedtek.

Egy felóra után, a melyet a másik szállodáig tettünk, csakhamar élénk tárfal az egész város képe, a ragyogó boltok egész serege, az Opera impozáns épülete. Tivollról kiemelkedik a börze különös alakú zöld tornya, a melynek kupoláját négy egymással szembe fordított kőgyő alkotja. Nem tudom, miért választotta a börze ezt a meglepő formát, de mi magyarok egy kissé nagyon is érthető hasonlatosságot találtunk a kőgyő és a magyar gazda erszénye között. Ha egy kissé tovább megyünk, a tenger partján találjuk a citadellát, Kjöbnhavn erődítményét az ellenség támadásai ellen. De hogy a helyzet komorságát enyhítsék, a dánok egy valóságos virágerdővel díszített parkkalt vettek körül. Mindennel meg vagyunk elégedve, esin, tisztaaság, jó izlés mindenütt, esinos parkok, még esinosabb szöbbszöbbs, csak egy szurja szörnyű módon a szemünket: Christiansborg, a régi királyi palota. Óriási terjedelmű, pompás fekvésű s még pusztá falával is impozáns épület. De sorsa kegyetlen volt. A tűzvész kétszer elpusztította. Szinte köztudattá vált, hogy erre a palotára átok sulya nehezedik.

nek. Szóval a társadalmi bajok orvoslását ne csupán az államtól várjuk, hanem a társadalmi intézmények is minden erejükkel vegyék ki részüket.

Keresztény szocialis nagygyűlés.

A keresztény szocializmus eszméi egyre nagyobb hullámgyűrűket vernek szerte-szét a hazában. Az a kis sereg, mely emberfeletti erővel harcol a szervezett szocialdemokracia tizezrekéből álló falanxai ellen, elvárhatja minden hazafias keresztény embertől a legodaadóbb támogatást. Bárcsak mindenki megértene, hogy a keresztény szocializmus csatájában dől el a mindnyájunknak szent és drága kereszténység sorsa. A szocialdemokracia zászlaja alá esküdött munkás véglegesen szakít őséi hitével. Hogy a haza iránti ragaszkodás is megszűnik lelkében, azt a napi események krónikája eleveven bizonyítja. Lapunk, mely a magyar haza és a sz. kereszténység egyformán nagy és drága eszményeinek önzetlen harcosa, többször fölemelte már szavát a keresztény szocializmus érdekében. Éreztük, hogy mikor ezt tettük, akkor tehetségünkhöz képest az új pogányság vízőőné ellen küzdöttünk, melynek szennyes árja kioltani készül a magyar nemzetet fentartó nagy eszmék meleg fényét. Ezentul is meg fogunk ragadni minden alkalmat, hogy a hazafias és keresztény alapon álló munkás szervezkedés ügyét előmozdítsuk.

Az a sereg, mely eddig oly nagy kitartással és nagy eredménnyel hordozta meg e hazában a keresztény szocializmus lobogóját, e hó 15-én, vasárnap csapatszemlét fog tartani. Össze gyűjti nagygyűlésre az eszme harcosait s határozni fog a további teendők felett. A keresztény szocialis egyesületek nagygyűlése d. e. 10 óra-kor lesz Budapesten a kath. kör disztermében (Molnár-u. 11.) Este népgyűlés lesz ugyanott, melyen a keresztény szocializmus ünnepeit hajnalkai fognak előadásokat tartani. Giesvém Sán-

dor, Prohászka Ottokár, gr. Battyányi Tivadar, Geöcze Sarolta és mások.

A kath. nagygyűlés ugyan elmarad, de a keresztény munkások szervezkedése oly égetően sürgős feladatát, hogy az ő gyűléstüket nem lehetett a tavaszra halasztani.

Felhívjuk városunk és megyénk vezető elemeinek, a kereszténység nagy érdekeit szívén viselő papságnak és tanítósnak figyelmét ezen szocialis nagygyűlésre. A népmentés ügye az ő buzgalmaik és érdeklődésük fokától függ.

Nem szabad engednünk, hogy megyénk népe a szocialdemokracia zsákmanya legyen. A nagy Alföldet ugyanis előntötte már e piszkos ár a vezetők véghetetlen közönye és bűnös kényelemszeretete folytán. Megyei szervezetet kell adnunk a keresztény szocialis agitációnak, melyből minden jóra való intelligens keresztény embernek ki kell vennie a maga részét.

A helybeli keresztény munkásegyletlet vasárnap d. e. választmányi ülést, utána pedig közgyűlést tartott *Posits Mihály* kanonok, egyesületi elnök vezetése mellett, mely egyéb fontos ügyek tárgyalásán kívül ehatározta, hogy nagyobb külföldi szociális nagygyűlésre. Ugyancsak elhatározatott, hogy minden tag köteles járni a keresztény szocialis eszme kitűnő sajtóorgánumát az *Iga: S-ó-t*.

Itt emlíjük fel, hogy a nemzetközi szocialisták bandája vasárnap ismét munkástevéreinek vérével öntözte a főváros földjét. A keresztény szocialisták gyűlésére toakodtak be s ott nagy vérengzést csináltak, de céljukat, a gyűlés megakadályozását nem tudták megvalósítani. Kassán azonban a rendőrség feloszlatta a niéink gyűlést is, mivel ott a demokraták garázdálkodtak. Meddig tart még a kamarilla ezen kopóinak undok szerepe? Nyírán és a csallóközi llesházán győzelmesen bontották ki a keresztény szocializmus lobogóját.

Előfizetési felhívás.

A Fejérmegyei Napló új évnevevede előtt állunk. Lapunk tizenkétesztendőös pályafutása legyen mértéke s biztonsága annak, hogy miként és mily irányban szolgáltuk a keresztény Magyarország érdekeit. Jelszavunk e kettő volt s ez is marad: Viruljanak a keresztény erkölcsök magyar hazánkban, legyen *szerelem és igazság* a vezértünk, akkor Magyarország polgára boldog leendő.

Bennünket nem igazgat sem a hatalom, sem személyi érdek. *Függetlenség* érezzük magunkat s a mennyiben a kereszténység és magyarság magasztos eszméivel megegyezik, támogatói vagyunk minden nemes és igaz ügynek.

Erre a két eszmére feltétlen szüksége van hazánkban s hogy e zászló alatt továbbra is harcolhassunk, kérjük olvasóink szives pártfogását. *Aláíttal kérjük az előfizetéseket szives előrelátó beküldését s az esetleg még kinnlevő hátralékokat hazánk juttatását.*

A Fejérmegyei Napló előfizetési ára:

Egy évre . . . . . 12 kor.

Fél évre . . . . . 6 kor.

Negyed évre . . . . . 3 kor.

Egy hónapra . . . . . 1 kor.

A Fejérmegyei Napló legolesőbb hetenként háromszor megjelenő lap Fejérmegyében. Jó és gyors értesülés tekintetében pedig tulszámalyja a többi lapokat.

Helyben a lap megjelenése napján házhoz hordva kapják az olvasók.

A romboló elem kegyetlen munkáját aztán egy boszulták meg a dánok, hogy a város közepén, a legelőnekebb forgalmi ponton ott hagyták a leégett épület égfelé meredő kormos falait. Husz esztendő óta áll ott pusztán, kétségbeesve, elő vadlője a romboló vesznek s a dánok kemény nyakúságának.

Itt is akadt egy jó barátunk, a kedves, a szeretetreméltó Scholmacher bácsi, a Kistaludj társaság tagja, a ki Miskázlihot, Jókait fordítja dán nyelvre s rendületlen kitartással apolja a magyar szympathiat a dan szivekben. Egyébként pedig újságíró, a ki letéve grófi titulusát, a maga becsületés keresményből tartja fenn magát és családját. Ha szelíd, jóságos arcára előzekeny szeretetteljes barátságára visszagondolok, mindig az jut eszembe, mintha a tyúk terjesztene ki szárnyait esirkei fölé. Tudta, hogy teljesen járatlanok vagyunk mindenben, de tudta azt is, hogy magyarok vagyunk, a kiknek vérmérséklete örökös hadiháiban áll mindenféle szubordinációval. Azért sohasem haragudott, ha társaságunk 4-5 részre szakadt. — Helyes! Önök színházba akarnak menni! Tehát menjenek ezen és ezen az uton stb. Önök tengeri fürdőre vágyanak. Jó! Itt ülnek fel, mennek eddig, ott átszállnak stb. A harmadik csoportnak megmutatta az utat a muzeumba, a negyediknek a városházába. — A ki pedig szomjas — fejezte be — az jóhet velem egy pohár örre. Hirom napj ott tartózkodásunk alatt állandóan velünk volt s egyforma flegmával és jósággal viselte az önkéntes kalauz fáradságos tisztét.

Első utunk Rosenborgba vezetett, a régi királyi palotába. Schumacher bácsi jósága kiszólta, hogy szives kalauzolás mellett ingyen nézhettük meg a vén palota tömredék kincsalmázatát. Végigmentünk vagy harminc termen.

Azok mindgyike egy valóságos mútörténelmi muzeum volt, bemutatva Dánia kincsos szekerét a középkortól a legújabbig. A legdrágább s most már csak emlék számba menő velencei kristályüvegektől kezdve lefele és felfelé, az arany ezüst és drágakő kirakat, a régi butorok, művészeti értéktárgyak oly óriási halmazatát láttuk, a melyet csak a nagymultú s valóban gazdag fejedelmi családok vallhatnak a magukénak. Leírásukra se helyem, se módom, se kedvem nincs, de a ki Kjöbnhavna megy, szivesen figyelmeztetem, ne feledje el Rosenborgot meglekinteni.

Schumacher bácsi szives utbaigazítására néztük meg az új városházat, a melyn díszesebbet, értékesebbet keveset alkottak Európában. A kapu fölött áll Absolon püspök díszes szobra egyik kezében kardal, a másikban pástorbottal, a ki Kjöbnhavnt 700 esztendővel ezelőtt alapította. A kapun belépe egy óriási teremben vagyunk, a hol a város nagy ünnepeit szokták rendezni s 1000 emberet képesek benne megvendégelni. Tulajdonképen a városház egyik udvara volna, de a praktikus dánok üveggel fedték be s városunk leghatalmasabb terméve avattak. Oszszesjávra a különböző termeket, a kisebb és nagyobb tanácshelyiségeket, a polgármester szobait, mindenütt azt láttuk, mintha a penznek nem is volna értéke a Kjöbnhavnak előtt. A szép, jó és drága, az mind helyet kapott. Márvány, mozaik, aranyozás gyönyörű faragványok, óriási remekbe kivarrt szőnyegek, apró eszebebecék stb. stb. művészileg lökeletes elrendezésben érvényesülnek mindenütt. Díszekedve is mondhattuk, hogy a német császár mikor pár évelőt meglekintette, önkéntelenül erre a szóra fakadt: Kolosszani! Valóban kolosszális egészében és részleteiben s az utas csak gyönyörűséget talál a meglekintésében.

Északról délfele jöven, egy nevezetesen val. tozást találtunk. Azt, hogy Kjöbnhavn egy valóságos művészi város. S ez a művészi nimbusz egyetlen ember: *Thorwaldsen* szül. 1770. megh. 1840 szerette hazájának. Eddig egyetlenegy alkotását ismerem a luzerni haldokló oroszliant. A ki azt a esodálatos alkotást megnézni, lehetetlen hogy elragadtatását és meglekintését palástolni tudja. Kjöbnhavnbán, az ő szülővárosában egy egész nagy muzeumot 30-40 terem rendeztek be az ő műveiből. Meglepő és meglehető, hogy ez a kis nemzet, a mely mostanában bontakozott ki a háborúk zivataraiból, ekkora alkotatot tudott hozni a művészeteknek. Míg a mi nagy és világhírű Munkácsyunk képeit csak a külföldön esodálhatjuk s nekünk alig maradt valami az ő hatalmas alkotásából, addig ez a kis ország, ugyszólván minden művét összegyűjtötte az ő nemzeti büszkeségének. Thorwaldsen életének jelentős részét külföldön élte át, különösen Itáliában, Romában, művei azonban hazája fővárosának ékeségei és vonzóereje. Herkules, Merkur, Jason, Hebe a gráciák stb. szobrai hatalmas alkotásai a szobraszművészetnek. Legnagyobb művészt azonban a reliefeknek alkotásában volt. A „négy évszak“ pl. világhírű s alig van művészet iránt érdeklődő ember, a ki ezeket a bájos képeket legalább másolatban, vagy képekben ne ismerne. Sok művét a vallás szolgálatában készítette. Ezek jórésze a Kjöbnhavni Frue Kirke-ben van. A gyönyörű Krisztus kép, szent János és szent Pál képei világhírű alkotások, a melyeket másolatban minden nagyobb muzeumban fölállíthatunk.

Bilkei Ferenc.

ÜJDONSÁGOK.

— **A képviselőház ülése.** Ma d. e. 10 órákat újra megnyitá a képviselőház, hogy egy rövid órára falai között lássa az ország közvéleményének tiltakozó képviselőjét. Az ülés eredménye mi lett volna egyéb ismét, mint az, hogy érkezett egy legkegyelmesebb királyi kézirat, a melynek értelmében a képviselőház ismét elnapollatik és pedig ezúttal december 19-ig. Mint tudósítónk bennünket értesít, az ügyvezető kormány tagjai ezúttal nem voltak jelen a képviselőház ülésén s így nem kellett végighallgatniok azokat a öcsémérlő titulusokat, a melyek a képviselőház tagjainak részéről feljűk áramlottak volna. A koalíció részéről gróf Andrassy Gyula tiltakozott a Ház törvényellenes elnapollása ellen, a mely a mennyire ellenkezik az ország hangulatával, ép oly ellentétben áll tételes törvényeinkkel.

Az Ursten csak a megmondhatója, meddig kell még hurcolnunk a megpróbáltatások nehéz súlyát nemzetünk vallán.

— **A Vizivárosi Óvoda építése.** A melynek munkálatait tudvalevőleg Szentzen tem János építómester nyerte el, serényen halad előre. A földmunkálatokkal már készen vannak s holnap a kömivesek is megkezdhetik munkálataikat. Az építést ellenőrző bizottság Kovats István biz. tag elnöklötte alatt tegnap ülést tartott és elhatározta, hogy a terveken némi változtatásokat eszközöl. Elhatározta, hogy a pinchehelyiségeket, melyek az eredeti tervek szerint fölöslegesen nagyok voltak, fele akkorrá készítteti és az ablakok számát is leszűkíti, a mi körülbelül 5 000 kor. különbséget tesz ki. Ezen megtakarításból fönműködött összeg nagyobb részét pedig arra fordítja a bizottság, hogy a pinchehelyiségeket beton falakkal látja el. Szentzenem János tervei szerint az új óvoda még ez évben födel alá kerül, a többi munkálatok pedig a tavasszal végeztetnek. A tanácsi határozat szerint az óvoda a jövő év szeptember havában nyílik meg.

— **Közigazgatás a vármegyénél.** Fejérvármegye közigazgatási bizottsága ma delelőtt ülést tartott báró Fialli Pál főispán elnöklövel. Az ülés viharos pontját képezte Turján Péter kir. pénzügyigazgatójának előterjesztése, hogy egy konkrétnál esetből kifolyólag a dolog végrehajtás telekkönyvi előjegyezését kéri. A vitában, amely a kérelmet követve az összes bizottsági tagok részt vettek, vitatva, hogy a törvényenkülvül ráj adt nem lehet telekkönyvi előjegyzést sem vezetni. Végre is Szűcs Artur főjegyző indítványára az ügyet levették a napirendről. *Vérhossz József* biz. tag interpellálta az álszpánt, hogy igaz-e, miszerint a Szent György közokhöz súlyos pénzügyi válsággal küzd, úgy hogy fizetéseket nem képes teljesíteni. Az igenlő válasza a közigazgatási bizottság utasította a korházi bizottságot hogy találja módját ne ugyek rendezésének.

— **Rendkívüli közgyűlés a városnál.** Szekesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága október hó 13 án d. e. 9 órákor a városház nagytermében rendkívüli közgyűlést fog tartani. A rendkívüli közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Városi tanács előterjesztése a tanitói fizetések rendezése tárgyában. 2. Polgármester előterjesztése a déli vasút által a pályaudvar kibővítése céljából megvenni szándékolt ingatlan eladási módzatairól. 3. Városi tanács előterjesztése a pénzügyi palota építése tárgyában.

— **Kérelem.** Tisztelettel kerem mindazokat, akik a „Fejérvármegye és Szekesfehérvár szab. kir. város Tuberculosis ellen védekező egyesület” felhívását és gyűjtő ívét megkapják, azt elfogadják, hogy ezen humanus egyesület mielőbbi megalkathatása érdekében a gyűjtőíveket hozza-m minél előbb beküldeni sziveskedjenek. Dr. *Kézsi Lívius*.

— **Letört virág.** Fájó eseményről ad hírt az a gyászjelentés, a melyet a mult napokban

kaptunk. A Kostyelik család egyik legkedvesebb tagja esett áldozatul annak a kórnak, a mely városunkban annyit ifjú áldozatot követelt már magának, a tüdővésznek. A fiatal lányka, a ki kedvességével egyike volt városunk e népszerű családja legkedvesebbjének regóta szenvedett a gyilkos kór hatalma alatt. Később állapotában javulás állott elő s már-már úgy látszott az ifjú lányka szerencsésen túl van minden veszedelmen, midőn egy újabb meghülés megadta a halalos döfést s a kór néhány hét alatt elvegezte szörnyű munkáját, Kostyelik Margit vasárnap virágosa kisenvedett.

A szomorú esetről a következő gyászjelentést kaptuk:

Kostyelik József, Anna, terj. Ozy, Marshall Nándorné, Júlia, terj. Tremkó Jozsefné, Ferenc, Janka, terj. Bernadi Pálné, Cecília, terj. Wörösesáky Jánosné, Etel és Gyula (Kajetan) fájó szívvel tudatják a maguk és az egész rokonság nevében, hogy felejtetelen emléke, jó testverük és rokonuk, *Kostyelik Margit* F. hó 8-án, menyegyeri édes anyjának, a „Magyarok Nagyasszonyának ünnepe, éjtel 2 órákor a hádi-ökök szent segédek ajtós felvetelére s peditas keresztény túrellemmel s az Isten akaratában való megnyugvással tört hosszu s nehéz szenvedés után, életének 21. évében, az Ur Jézusban eszenlesen szebb életre szenderült. A kedves halott fölé maradványai F. hó 9-én, d. u. 1 órákor foglalk a gyászhalvány, Palota-u. 20. sz. beszenteleték s a „Szent Haromság”-ról emezett sarkított örök nyugalomra helyezték. Az engesztelő szent mise-akkozat pedig F. hó 10-én reggel 7 órákor fog a székesegyházban az elhunyt lelki üdvéért Istennek bemutatni. — Az örök világosság fényeskedjék neki!

Megdöbentő gyilkosság Nagyperkatan.

Körülbelül egy esztendő előtt történt, hogy Faragó József nagyperkatui 28 éves legény egy társával feles nappal, a déli órákban a község legelénkelő helyen a posta előtt megtamadtak Czuczog János esendőt. Regi gyűlölettel egelt a lelkükben a rend szigorú ore ellen, a kinek állandó baja volt velük, a koresma állandó lakója, a kik mindent szerettek, csak a komoly munkát nem. Hátról támadtak a gyantutalul haladó esendőre s több késszalással életveszélyes sebeket ejtettek rajta, sőt hogy gyűlöletének hozzájuk méltó kifejezést adjanak, össze is rugdaltak a verőnő tetrengő, magával tehetetlen embert. Uzenaga azóta valahogyan krepült sebéből s leletes hatósága Dunadonnyra helyezte át. A szerencseje, mely addig sem volt barátja, ott végleg elhagyta. Egy alkalommal ugyaris a Dunában füröven, a hullások elkapta s az usná nem tudó szerencsétlen embert magával ragadta az aradat, nyomorítan gpusztult.

Tegnap a szörnyű eset második szereplője esett egy remes gyilkosságnak áldozatul. Faragó József az állandó koresma dollelek, a fató reme, a hies veredő egy agasnyán kezéit halálisan találva, szinten nyomorítan pusztult el. Az eset úgy történt, hogy Faragó József és Siba János, a község új mesárosja, nagy udmaság közl kölölgattak az új Post. A delutanból este lett, sőt a reggel is folytaták már hetten, mikor a két ittas ember 8 óra tájban hangos karáival elhagyta a koresmat. A jökédvük akkor már veszededése fajult, sőt kezt is fogták egymás ellen. Valahogyan a községbe a elöit eváltak egymástól. Faragó állandó tanújára, Krizsan Mátyás koresmájába tert be, Siba pedig hazafel tartott. Lelkeben folyton a veszedekes utozte honon, a mely a Faragóval való összekoecémasit szarna-zott. Hazaerve cipamászolta atyjának, a 70 év körüli öreg Siba Janosnak, hogy Faragó a b esendőt letolt ejtett. Az öreg Sibat mindená esendés, nyugalmas embernek ismerte, de a fia szerelme valami különös módon annyira fölavarta a nyugalmát, hogy magához vette a disznóolást és itával együtt Faragó keresztécre indult. Nem kellett soka keresniok, Krizsan Mátyás koresmájában az ivoszólóban raakadtak az ellenfele, aki gyantutalul folytatta a mulástást egyedül. Azonnal rátamadtak. A szerencsétlen nem levén kikészítve a két oldalról jövő támadásra, a széket emelte fel és azzal védekezett. Az öreg Siba azonban valahogyan közelébe terközött s a

nagy késsel karját átszurva, Faragó mellébe döfte a kést, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a disznóölő kés Faragónak a szívét járta keresztül. A szerencsétlen azonnal összeroskad s pár pillanat alatt kihel-lte lelkét. A község lakói közt pár perc alatt szűfütött a rémes eset híre. Csakhamar oriasi tömeg ember verődött össze a koresma udvarán, a kik a szörnyű eset véres áldozatát bamulták, a kit utolért szerencsétlen sorsa azért a sok bünért, melyet mint a község lakomak állandó botrányköve okozott. A mint ertesülünk, ebbén az evben már a második ily szörnyű gyilkosságnak a színhejye Nagyperkatá s az is Krizsan Mátyás koresmája közelében történt. A község elüljáróságának nagy és súlyos kötelesség nehezedik a vállára, hogy ezeknek az annyiszor ismétlődő eseteknek gátat verjenek s Nagyperkatá rossz hírt, mely egész Fejérmegyében ismeretes, némileg enyhítsék. Egy oly elvadult községben lehetőleg korlátot kell szabni a koresmazásnak s a vezetőseggnek válvetett buzgósággal kell törekedni azon, hogy a nép istenfellemé, vallásossága lehetőleg előmozdításék.

Elvert duhajkodó. Meglepi módon bant el tegnap reggel Antal Antal vasarterti vendéglős egy részeg atyafival. Az eset a következő: Reggel 8 óra tájban részegen állított be Antal vendéglőjébe Vig János 25 éves kocsis és bort kert. Antal felesége, aki egyedül volt a koresmában megtagadta a részeg ember kerémet. Vig távozott a vendéglőből, de bosszúból beütötte a koresmaajtó ablakának egyik üvegét. Antal Antal, aki a koresma melletti szobában aludt, a zajra telebredt álomból és egy botot kapva kezébe a távozó Vig után futott elszal az utczan alaposan elverte. A magával tehetetlen ember védekezni nem tudott, majdnem szótlanul terte az ütéseket, migrem összeesett. A súlyosan sértült embert a mentők szállították a Szent-György közokrházba. A rendőrség megindította az eljárat.

Duhaj legények. Sajnos, de úgy van, hogy földmives legényeink vasárnap delutáni foglalkozása a tyornyazas és duhajkodás. Filó Ferenc, király Inre es Kis Istvan felsővárosi legények vasárnap este a vasarterti Valentovics vendéglőben rendezek ribilliót. Először szinleg egymás között össztek össze, majd mikor a koresmáros közelepett, akkor a polharakat, üvegeket vagdosztak a földre és az ablakokat zúzták be. A megremült koresmáros a városházáról kért segítyt, ahonnan Fűrész József rendorbizos két rendorrel ment a helyszínére, hogy a garázdálkodókat megfélekezze. A duhaj kompany azonban neszt vette a rendorök közleledtenek, mert egyenkint elszöktek a vendéglőből. A rendőrség megindította az eljárat.

Elfogott tolvajok. Horvath József, Hetytyesi Zsófia es Darabos Lidi esakvany lakosok a napokban arra a kellemetlen meglepetésre ebredtek, hogy az udvarukon álló kettecreből elloptak ludjüket. A károsultak bejelentették az esetet a esendőrségnel. A nyomozas megindult és a tettesek csakhamar kezekerültek Pinter Andras esakvany zatekas es Inre Istvan Csakvarhoz tartozó szőlőhegyi lakos szemelében. A náluk megejtett hazmozgas alkalmával Inre Istvannal 2 darab ketesovú es 1 darab egyesovú vadászatra alkalmas, adó adó elitkölt lövegvert. Pinter Andrásnál pedig 1 darab egyesovú, szinten adó adó elitkölt lövegvert találtak. A leletből következik, hogy a tolvajok az orvadászatot is ütiek. A esendők elköböztek a legyvereket es a hadtolvaj orvadászokat fejjelentették a helybeli kir. ügyés-ségnel.

Csendélet Velegen. Csesznek Istvan, Kókai János, Barata János es Borsos Istvan velegi legények egy elmuút het egyik napján éjtel után 2 óráig fogyasztottak a hegylevet a velegi szőlőkben. Elmuút már 2 óra, amikor hazaterésre szánták magukat. Hangos lármaval jöttek a faluba, ahol benaszta Schiller vendéglős udvarába es az ablakon bezörgetve, bort es szivart kértek. A vendéglős nem akarta a részeg legényeket bebecsátani, mire azok az ajtot fel-feszítették. A koresmáros megremült családja segítyért kiáltott, mire a figyelmező lett szeszedők elősiettek es arra a garázdálkodók meg-ugrottak. Fejjelentették őket a helybeli kir. ügyés-ségnel.

— **A Fodor-Kerbler ügy.** A Székesfehérvári Friss Ujság október 8-iki számában meggyújtja a tömjént s erősen füstöli pátronusát Fodor Gyula volt vasuti őrt, később állomáskezelőt. Öröme az ad neki okot, hogy Fodor egy ellenfelét, Kerbler Mátyást a törvényszék a legkisebb büntetésre, 20 kor. fő- és 10 kor. mellékbüntetésre ítélte. A Székesfehérvári Friss Ujság igen jól tudhatja, hogy ez az ügy igazi érdemében nincs még elintézve. Nincs még elintézve az az ügy, a melyben Fodor Gyula és özv. Kolb Ferencné közt lefolyt ügyről lesz szó, a mikor Fodor Gyula özv. Kolb Ferencnéől, az özvegy vallomása szerint, 180 korona „jutalmat” csikart ki magának azért, mert özv. Kolb né megkapta a 2000 kor. biztosítási összeget, a melyet férje halála után kapnia kellett. Ez az ügy még nincs tisztázva, mert az a per, melyet Bilkei Ferenc, a „Fejermegyei Napló” felelős szerkesztője Fodor Gyula ellen indított, még mindeddig nem tárgyalatott le. Ha a bíróság ismerhette volna ezt az ügyet minden részletében, kételkedünk, hogy úgy hangzott volna-e az ítélet Kerbler Mátyás ellen, mint a hogyan elhangzott. Azért hát csak esendesebben a tessetl és hátrább az agarakkal. Majd ha az a második per is lefolytatott és Fodor Gyula teljesen tisztázódott s kitűnt, hogy Fodor Gyulának van igaza és nem Kerbler Mátyásnak, akkor verheti a Friss Ujság a Fodor Gyula mellett, addig azonban csak szerényen tessék rázni az ártatlanság patyolatlepedőjét.

Tolvaj cseléd. Kiss György palotai utca 13. szám alatti lakos vendéglős vasárnap délután családjával együtt a szállóhegyen járt. Mikorra hazatértek, a nyitott szobájában levő ruhaszekrényből valaki 30 korona értékű ruhaneműt és 10 korona készpénzt ellopott. A károsult az esetet bejelentette a rendőrségen. A megejtett nyomozás megállapította, hogy a tolvaj Kissék cselédje Nagy Mari iskaszentgyörgyi illetőségű 19 éves leány volt. A tolvaj leány az ellopott ruhaneműket visszaadta, de a pénzről mísem akar tudni. A rendőrség letartóztatta Nagy Mari-t és átadta a kir. ügyészségnek.

Állatpogósság. Fejermegyében szept. 27-én a ragadós állatbetegség állása a következő volt: ragadós száj- és körömlajás: móri Bakonysárkány 31 u., sárbogárdi Alap 27 u., Hercegfalva; székesfehérvári Pátka: vali Etyek. Sertésorhanc: székesfehérvári Falubattyán, Gárdony 6 u., vali Baracska, Martonvásár. Sertésvész: adonyi Dunapentele, Pusztaszabolcs, Rácalmás 13 u.; móri Csákvár, Nagyveleg; sárbogárdi Hercegfalva, Igar, Káloz 23 u.; Sárosd, Szentagóta; székesfehérvári Aba 12 u. Gárdony, Nagyláng, Pákoz 14 u., Pátka, Polgárdi 12 u., Sárszentmihály 5 u., Szabadbattyán 2 u., Velence 7 u., vali Bicske 20 u.

— **Az ujbör.** Kardos János 25 éves kocsiatyafi látogatába jött Székesfehérvárra, de rövid egy napi itt tartózkodása alatt szomorúan kellett tapasztalnia a székesfehérvári virtus minenlétét. Vasárnap délután Rada Imre nevű barátjával kiment a Maroshegyre Borján József szállójába. Itt történt, hogy Rada összeszolalkozott Radács István földműveslegénygyel, aki verekezői és késelése révén az alsóvárosnak valóságos réme. Kardos barátja pártjára állt, de ugyanesak vesztére, mert Radács kést rántott és Kardost összeszurkálta. A súlyosan sérült embert a mentők szállították a Szent-Györgyi kórházba. Radács ellen megindult az eljárás.

A javíthatlan. Ifj. Sötét János 26 éves, csákvári legény nemrég szabadult ki a székesfehérvári kir. törvényszék fogházából. Három hónapig ült betöréses lopásért. A fogház azonban nem sokat javított rajta: mert kiszabadulása óta csak úgy járta a korezmát, mint azelőtt: szűlőit pedig, kik néha szemrehányással illették, leszurással fenyegette. F. hó elsején az éjjel 11 órakor részegen ment haza, ahol szüleit nyitott késsel megtámadva, az ágyból kikergette és a lakásból kiűzte, másnap délután pedig édesanyját megverte és apját ökölnyi kövekkel megdobálta. A szülők végre megsokalták a dolgot és a csendőrséghez fordultak. A csendőrök azonban hiába keresték az elvetemült fiút; mert mikor neszt vésték, hogy keresik, világgá ment. A csendőrök az esetet följelentették a moóri kir. járásbírósnál.

Bor és must eladó Szelke családnál Nádor-utca 7.

303 B. 1904. sz.

Ő Felsője a király nevében!

A székesfehérvári kir. törvényszék mint büntető bíróság, a Kecán Izidor kir. törvényszéki bíró elnökelete alatt, Madarassy István kir. ítélőtáblai bíró és Sipos Sándor kir. törvényszéki bíró, valamint Igaz Gusztáv kir. törvényszéki aljegyző mint jegyzőkönyvvezető részvételével (a budapesti kir. ítélőtáblának) 1903 évi 448-13. sz. a. kelt vádhatározatában Kerbler Mátyás ellen nyomtatvány után elkövetett becsületsértés vétségé miatt foglalt vád fölött a kir. törvényszéknek 1903 évi 3281 sz. a. kelt végzése folytán dr. Krausz Zsigmond ügyvéd mint Fodor Gyula magánvádló képviselőjének (a vádlottnak és dr. Szabady József József ügyvéd helyett dr. Kallenecker Viktor ügyvédjelölt mint védőnek jelenlétében, 1903 évi december hó 23-ik és 1904 évi január 22-ik napján Székesfehérvárott megtartott nyilvános tárgyalás alapján, a vád és védelem meghallgatása után a következőleg ítélt:

A kir. törvényszék szabadon levő Kerbler Mátyás szárai születésű, 52 éves, rom. kath. nős, 7 gyermek atyja, nyugalmazott vasuti kapus, vagyonos, székesfehérvári lakos vádlottat azért, mert a Székesfehérvárott megjelenő „Fejermegyei Napló” című hirlap 1903 évi február 7-én kiadott 15. száma „Nyilatkozat” rovatában foglalt s Kerbler Mátyás aláírásával is ellátott azon közleményt, hogy „Fodor (Freud) Gyuláról azt állítottam, hogy személye iránt bizalommal viseltetni nem tudok, mert a szavazó bárcák összehasználásánál is gsetelni fog” — írta, mi által Fodor Gyula ellen meggyalázó kifejezést használt — a btkv. 261. §-nak első bekezdésébe utkozó s ugyanazon szakasz első bekezdésének második tételében, büntetendő, nyomtatvány után elkövetett becsületsértés vétségében bűnösnek mondja ki s emiatt a btkv. 261. §. első bekezdésének 2-ik tételében, valamint a btkv. 92. §-ának alkalmazása mellett az 1892. XXVII. tc. 3. §-ában meghatározott előfokra 15 nap és végrehajtás terhe alatt a székesfehérvári kir. ügyészségnél fizetendő 20 husz kor. fő- és 10 tíz korona mellékbüntetésre, illetőleg behajthatatlanság esetén a btk. 33. §-a alapján egy a 20 korona mint a 10 kor. pénz-büntetés helyett egy-egy (1-1) napi fogházra ítéli, s a B. P. 480. §-a alapján Fodor Gyula főmagánvádló részére 110 k. ügyvédi képviselői költségek ugyancsak 15 nap és végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésére; a B. P. 480. §-a alapján pedig az államkincstár javára a már felmerült 8 korona és az esetleg még felmerülhető büntügyi költségek az 1890. XLIII. tc. módoszatai szerint leendő megfizetésére kötelezi.

A btk. 277. §-a alapján elrendeli egyszerűen, mint a tárgyaláson is kifejezetten és határozottan beismerte, hogy ezt a közleményt ő írta. egész terjedelmében, indokaival együtt: az elírtnek költségére a „Fejermegyei Napló” ban közzétettek.

Indokok:

A Székesfehérvárott megjelenő „Fejermegyei Napló” című időszakos hirlap 1903 évi február 7-én kiadott 15. száma „Nyilatkozat” rovatában e cím alatt: „Nyilatkozat” egy közlemény jelent meg Kerbler Mátyás aláírásával, melyben a következő kijelentés foglaltatik: „Fodor (Freud) Gyuláról azt állítottam, hogy személye iránt bizalommal viseltetni nem tudok, mert a szavazó bárcák összehasználásánál is gsetelni fog.”

Kerbler Mátyás vádlott úgy a vizsgálat során, mint a tárgyaláson is kifejezetten és határozottan beismerte, hogy ezt a közleményt ő írta. Minthogy pedig a kérdéses közlemény Fodor Gyula főmagánvádlóra nézve meggyalázó; vádlottat a btk. 251. §-ának első bekezdésébe utkozó s ugyanazon szakasz első bekezdésének második tételében büntetendő nyomtatvány után elkövetett becsületsértés vétségében bűnösnek kimondani, s emiatt a btk. 261. §. első bekezdésének második tételében, valamint a btk. 261. §. első bekezdésének második tételében, büntetlen előéletét véve összeinte beismerését, büntetlen előéletét véve összeinte beismerését, hiszzenben követte el, hogy a „Székesfehérvári Friss Ujság” 1903 évi február 7-én megjelent számában a „Botrányos közgyűlés” című, s a

vádlottra nézve sértő közleményt Fodor Gyula írta, a btk. 92. §-ának alkalmazása mellett a kiszabott büntetéssel büntetni; a B. P. 480. §-a alapján pedig az államkincstár javára a már felmerült és esetleg még felmerülhető büntügyi költségek megfizetésére kötelezni kellett.

Az ítéletnek jogerőre emelkedése után a „Fejermegyei Napló” ban leendő közzététele a főmagánvádló kívánatára, a btk. 277. §-a alapján rendeltetett el.

Székesfehérvár, 1904 január 22-én.

Daróczy,
elnök.

Igaz,
jegyző.

13414/1005.

Árlejtési hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város a Kossuth-utcában e végre kijelölt helyen és telken egy pénzügyigazgatósági épület és tartozékainak a városi közgyűlésnek 1905. évi ápril. hó 6-án 815306. sz. a. hozott határozatával elfogadott és a m. kir. kereskedelemügyi Minster által 55372905 szám alatt tárgyal 6 drb. terf. egy költségvetés, egy általános és egy műszaki feltételek szerint, illetve az azokban kitüntetett minőségű hazai anyagokból, valamint azokban kitért méretekhez képest és ott leírt módon mégis a m. kir. belügyminiszternek 100.660 II. b. 906. sz. a. kelt leiratának 1-10 pontjában foglalt észrevételek figyelembe vétele mellett elkészítését vállalkozás után eszközi.

A zárt ajánlatok beadására 1905. évi október hó 27-ik napjának délelőtti 10 óráját tűzöm ki.

A zárt ajánlat mintája a következő: „En alulírott a székesfehérvári Kossuth-utcában e végre kijelölt és általam ismert helyen és telken a Székesfehérvár szab. kir. város által építeni határozott egy pénzügyigazgatósági épület és tartozékai megépítésénél és teljes elkészítésénél előforduló összes munkálatokat és ahhoz tartozó anyag beszerzéseket és szállításokat, miként azok a meglévő és általam betekintett építési okmányokban, nevezetesen hat drb. építési tervben, költségvetésben egy általános és egy műszaki feltételekben kitüntetve vannak, illetőleg az építési bizottság későbbi rendelkezései szerint szükségessé vallandának, a velem közölt költségvetés minden egyes tételénél kitért egységi árakkal . . . . .” azaz: . . . . . száztól engedős, felül-fizetés mellett elvállalom, egyuttal kijelentem, miszerint az ezen munka teljesítésére vonatkozólag Székesfehérvár szab. kir. város közgyűlésének 1905 évi ápril. hó 6-án 815306. sz. a. kelt határozatával megállapított feltételeket ismerem és azokat magamra nézve kötelezőknek kijelentem.

A kívánt bányapénz fejében 9100 koronát, szóval kilencszernyegyszáz koronát készpénzben köv. tekező értékpapirokban . . . . . „Székesfehérvár szab. kir. város pénztárába . . . . . napló szám alatt letettem.”

Kivétel:

„Ajánlat a székesfehérvári pénzügyigazgatósági épület és tartozékainak elkészítésénél előforduló összes munkálatokra.”

A költségvetési ár 186818 korona 92 fillér, az épület átadási határideje pedig 1906. évi nov. hó 1-je.

Csak oly zártajánlatok vehetnek figyelembe, melyek a munkálatok teljesítésére iparhatósági jogosultsággal bíró vállalkozótól származnak. — 1400 korona bányapénznek vagy helybeli takarékpénztári, illetve bank betéti könyve-skében, vagy a benyújtást megelőző napi budapesti főzsdei arfolyam szerint számítandó övadékképes értékpapirokban a városi pénztárba történt letétele által biztosítva vannak és a közölt minta szerint szerkesztve és jól lepecsételve a zárt-ajánlatok benyújtására kitűzött határnapnak dejelőtti 10 órájáig Székesfehérvár szab. kir. város iktató hivatalának benyújtatnak.

A Say Ferenc helybeli építész által készített tervek, költségvetések, valamint a műszaki és egyéb zártajánlati feltételek a városi mérnöki hivatalban (Szőgyény-Marich-utcában) a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők s egycél felvilágosítások nyelhetők.

Székesfehérvár 1905. évi október hó 10-én.

Polczer Péter s k,
gazdasági tanácsos.

Nyomatott az Egházmegeyi Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.